

Magyar **Mj** Jog

Főszerkesztő:

Dr. Németh János

Szerkesztők:

Dr. Kovács László

Dr. Burián László

A MAGYAR JOGÁSZ EGYLET FOLYÓIRATA

CIKKEK, TANULMÁNYOK

Dr. Tamási Erzsébet, PhD

TUDOMÁNYOS FŐMUNKATÁRS

OKRI, PPKE JÁK (BUDAPEST)

Tiltás vagy támogatás.

Idealizmus vagy realitás.

*A prostitúció szabályozásának
alternatívái*

A szexuális szolgáltatás, egyszerűbben az anyagi javakért cserélt szex, néhány kisebb, törzsi jellegű közösséget leszámítva univerzális jelenség az emberiség történetében. Ugyanakkor nem ismeretes egyetlen társadalom sem, ahol a szexualitás ne esne szigorú vagy kevésbé szigorú normák alá, legyen az házasság, együttélés, házasságon kívüli, előtti szexuális kapcsolat.

Azt az alkalmi jellegű szexuális viszonyt, amelynek nem célja az utód létrejötte, nyilvános térben zajlik, nem jelent partnerek közötti intimitást, még együttes vágyat sem, sőt kölcsönös testi vonzalom sem szükségeltetik hozzá, ráadásul egyetlen nő számos férfi számára elérhető és a romantikusnak nevezett érzelem kizárt, prostitúciónak nevezzük. Lényeges jellemzője, hogy döntően heteroszexuális kapcsolat, amelyben a szexuális csere kínálatát elenyésző kivétellel nők, a keresletet döntően férfiak jelentik.

A deviáns, „kellemetlennek” tartott viselkedésformákat minden társadalom szabályozni igyekezett, mégpedig a tiltás, tűrés, támogatás rendszerében. A prostitúció

egyike a zavaró társadalmi jelenségeknek, amelynek eltüntetésére, sőt a megrendszabályozására irányuló erőfeszítések mind ez ideig alig bizonyultak hatásosnak.

Leszögezhetjük, hogy a pénzért vásárolt szexuális cserét soha sem kísérte társadalmi, morális jóváhagyás. Sem a közvélekedés, de a különböző kulturális normák sem támogatták, sőt amióta világ a világ, ez az intézmény a szükséges rossz és a tiltott, ördögtől való gonoszság megítélésének skáláján mozog.

Ahhoz sem kell világméretű tudományos kutatás, hogy meggyőződhessünk: a prostitúció annak ellenére létezik több ezer éve, hogy a jog és az erkölcs kivont karddal hadakozik ellene, vagy éppen szemlesütve, a társadalom rendszerébe illesztve tüntetné el szem elől.

A prostitúciót három nagy fogalmi keretben vizsgálom:

- **az erkölcs** szempontjából (emberi jogi, köznap megítélés);

- **a szexualitás** (nemek közötti különbségek, a nemi egyenlőtlenség, szexuális erőszak, szexuális úton terjedő betegségek);

- **a gazdaság** (a csere, munkaként való értelmezés, társadalmi egyenlőtlenség, szegénységi kérdés, migráció, emberkereskedelem).

A prostitúció szabályozása szempontjából is e három kérdéskör látszik alapvetőnek a tudományos kutatásokban és a kriminálpolitikai megközelítésekben egyaránt.

1. Erkölcstelen-e a kölcsönös vágy és kielégülés nélküli, alkalmi, több partnerrel történő szexuális kapcsolat? Azaz, mit is tartunk a szex céljáról? Élvezet, kölcsönös örömszerzés, utód létrejötte? Mikor, melyik és miért erkölcsös?

2. Milyen elvek alapján gondolkodunk a pénzért eladott szexről? Lehet-e, szabad-e a testünkkel munkát

végezni, azaz elfogadható-e a testtel történő munka és a pénzkereset? Miért tartjuk erkölcsstelennek a pénzért vásárolt szexet?

3. A prostitúció szabályozásában az alapvető erkölcsi normák az irányadók vagy az éppen regnáló politikai hatalom ideológiája a mérvadó? A kitűzött cél szempontjából az ezekre alapozott szabályozási megoldások közül melyek és mennyire bizonyultak hatásosnak, eredményesnek? És mi volt a cél?

Írásom ez utóbbi kérdéskört elemzi.

I. Politikák, modellek, ideológiák

A szexualitás és az anyagi javak cseréjének kapcsolatát a morális megítélés hatja át, ez alkotja a prostitúcióra vonatkozó ideológiákat, amelyek a politikai döntés bázisát képezik. A prostitúció szabályozásának kétféle – tiltó és megengedő – alapvető megközelítése kétféle ideológiai felfogás alapvető különbségét mutatja. Egyfelől az emberi test és a szexualitás kapcsán az egyén jogáról és szabadságáról, a szabad szexuális választásról szól a vita. Másrészt az egyén szexualitásának közösségi megjelenéséről, amely zavarja a közrendet, a közbiztonságot és a közegészségre is veszélyes lehet. A megközelítéseket bonyolítja, hogy szinte kizárólag a női test és a szexualitás kérdését helyezik elméleteik középpontjába.

A jelenség törvényi szintű szabályozásának hátterében is ez a két fő tendencia ismerhető fel: az egyik a tiltás, a másik a szabályozott megengedés, azaz a legalizálás vagy dekriminalizálás. A mindennapi gyakorlatban azonban az államok többsége e két megoldás között lavíroz, a legalizálás és kriminalizálás között ingadozik, egy kicsit ebből is, egy csöppet abból is¹.

Mi lehet az oka a törvényi megoldások sokféleségének, és egyáltalán mit várhatunk, mit várunk a prostitúció jelenségének rendezésétől? Egyszóval mi a célja és mi az oka a különféle szabályozások különbözőségének? Tanulhatunk-e, átvehetők-e más országok modelljei?

Politikák

A XX. század második feléig az egyes államok prostitúciós politikáját a klasszikus prohibicionista, abolicionista és reglementációs modellek váltakozó alkalmazása jellemezte, központi céljuk a közerkölcs, a közbiztonság, közrend, valamint a közegészség védelme volt. Az általános politikai közgondolkodásban az áttörést az 1948-ban hozott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata és az 1949 évi ún. New York-i Egyezmény (Egyezmény az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomásáról) jelentette², amely többek között a prostituáltakat áldozatoknak nyilvánította, a harmadik fél profitszerzését kriminalizálta.

Az elmúlt húsz évben a prostitúció kérdésének rendezésére döntő hatással volt a kapitalista fogyasztói szisztéma globalizálódása, a pénz mindenhatóvá válása,

így a szexualitás magas profitot hozó iparaggá formálódott³. Másrészt az emberi jogok iránti fogékonyság és propaganda ugyancsak egyetemes megjelenése nyomta rá a bélyegét az egyes országok kriminálpolitikájára.

Jól látható, hogy a változások azon a három síkon következtek be, amelyek a prostitúció létét alapvetően meghatározzák. A **szexualitás**, a férfi-nő kapcsolat értelmezése (szexuális önrendelkezés, nemek közötti egyenlőség, a női szerepváltozás), a **gazdaság**, az anyagi, szociális átalakulás (a szexipar megjelenése, a társadalmi különbségek mélyülése, a globális szegénység), és az **erkölcs**, azaz emberjogi szempontok (pl. női jogok, kényszer-önkéntesség értelmezése) területén.

Változások és szabályozások

A prostitúció klasszikus szabályozási modelljeinek megváltoztatását néhány konkrét társadalmi jelenség alapvetően befolyásolta:

1. Az AIDS, amelynek globális (főként nemi úton való) terjedése szinte valamennyi államban a prostituáltak életkörülményeire és szociális viszonyaira terelte a figyelmet. Erősödtek a prostituáltak egészségi állapotának ellenőrzését és védelmét szolgáló intézkedések. A reglementációs modellt alkalmazó országokban eddig is a prostituáltakra vonatkozó kötelező orvosi vizsgálat volt érvényben. Ma a legalizáló, a prostitúciót munkaként értelmező államokban is szigorú egészségügyi szabályokat kell betartani az alkalmazottnak és a szexipart üzemeltetőnek is⁴. Ugyanakkor sok helyütt, az abolicionista megoldást preferáló helyeken az egészségügyi vizsgálat biztosított, de önkéntes, ilyen a magyar szabályozás is⁵. A szabályozás dilemmája kézenfekvő: egészségügyi védelem mindenkinek, a járvány megakadályozása, miközben az egyéni érdekek (személyi jogi, adatvédelmi stb.) ne sérüljenek.

2. A prostituáltak érdekvédelmének erősödőse, a prostitúció stigma nélküli, emberi körülmények közötti folytatása érdekében való összefogásnak érzékelhető következménye lett.

Az öntudatra ébredést több tényező involválta. Elsősorban a kívülállók közötti vita, amelyet bizonyos segítők, szakértők, tudományos kutatók, a prostituáltak teljes mellőzésével, vagy éppen aktuális ideológiák bizonyítására felhasználtan folytattak. Eredményeként a prostituált tehetetlen, választás nélküli, kiszolgáltatott áldozatként kezelt, erősek és okosak (férfiak kizárva) védelmére szoruló személy. Az ellenkezője éppúgy képviselhető, a saját és mások egészségére veszélyes módon élő, családromboló, a női szexualitás erkölcsi elveit semmibe vevő lényről van szó. Akárhonnan is nézzük, legyen az „segítő” vagy „elítélő”, bizony stigmatizálás az eredménye. Am éppen a megbélyegzés és a munkakörülmények rendezettebbé tételének igénye erősítette meg nemcsak a nők saját döntése jogosságának elvét valló megközelítést, de a prostituáltak önérdékvédelmének szervezett megjelenését is. Ebben az olvasatban a prostituált szexmunkás, autonóm, tudatos, tevé-

kenységét önként vállaló nő, aki „olyan munkát végez, mint bárki más”, ezért ugyanaz a jogi státus illeti meg, mint valamennyi állampolgárt (nyugdíj, egészségügyi ellátás, munkanélküli-segély stb.) Ez a megközelítés a megbélyegzés megszüntetését, de legalábbis csökkentését tűzte ki célul. Mindehhez járult a szolgáltatás iránti igény folytonossága, sőt elismert iparrá rendeződése, ami bizonyos védettséget, biztonságosabb működést ígért, de mindenképpen rendezettebb formát. Ugyanakkor a szexiparosodás valamennyi kockázatát is. Legfőképpen az ellenőrzés elkerülését, minden szereplő érdeke szerint. Nem mellőzhető a működés körülményeinek „olcsóságára” törekvés sem, ami az élet minden „iparosodott” területére szintén igaz. A „mindenki a legjobban akar járni” elv divatja ezen a területen is járja, az adózástól való mentességre törekvéstől, a különféle hivatalos nyilvántartások, egészségügyi vizsgálatok alóli kibúvásig. A prostitúció intimitásigénye, sok helyütt tiltása és büntetése, ahogy az erkölcsi megbélyegzettség is, veszélyes tevékenységgé teszi a prostitúciót. A következmény nem új keletű és mind ez ideig alig megoldott, itt az erőszak ellenőrizhetetlen, öntörvényű és senkinek sem érdeke a hatóságok bevonása. A kényszerítés, az aktus idegenek közötti, alkalmi „magánszerződéses” jellege miatt mindkét fél részéről kontrollálhatatlan, a kiszolgáltatottság általános. És akkor még nem esett szó az illegális migráció következményeiről.

3. A jobb élet reménye nagyszabású nemzetközi vándorlást gerjesztett mindig is a történelem során, ami a szegény országokból a fejlett országok felé hajtja az embertömegeket. A szexuális célzatú emberkereskedelem az Európán belüli határok megnyitásával csak felerősítette a prostitúcióra amúgy is jellemző vándorló jelleget. Mára a szexuális célzatú emberkereskedelem világméretű politikai és ideológiai „csapás főiránya”. Megoldhatatlannak tűnő probléma, amely ütközik a vándorlás szabadságának emberi jogi elvével és az egyes államok saját kulturális és gazdasági jólétének megtartására irányuló törekvésekkel. Egyszóval, az egyes közösségek közötti különbségek és érdekek áthidalása csak a vesztes-nyertes játszma keretein belül valósítható meg. Ami jó az egyik félnek, az veszélyes a másiknak és végképp nem egyezik az „emberi jogok” deklarált céljaival. Ráadásul éppen azok számára kényelmetlen, akik ezt az elvet, jobbra csak szóban és írásban, a leggyakrabban emlegetik. A Palermói Jegyzőkönyv⁶ éppen ezt a feloldhatatlan dilemmát kívánja megoldani. Igaz, már a szövegértelmezés is vitákat generált, de úgy tűnik, elvi elfogadása még csak megyeget valahogy, de az egyes országok jogrendszerébe illesztése, nem is szólva gyakorlati megvalósításáról (a nyomozástól az információcseréig), finoman szólva „problémás”.

4. Az elektronikus média robbanásszerű fejlődése, az internet, a mobiltelefon általános alkalmazása forradalmasította a prostitúció megjelentetését, hirdetési rendszerét, kapcsolattartási módszerét. Miközben a különféle szabályozásokban a szexhirdetések, a pornog-

ráfia korlátozása a cél, a prostitúció természetéből fakadóan az anonimitás, a „célcsoportok” széles körű elérése, a hivatalok ellenőrzési korlátozottsága igencsak kedvez a „titkos-titkolt”, erkölcsi szempontból minden résztvevőt hátrányosan érintő, de igencsak kíváncsú tevékenység gyakorlásában. A tendencia, akár tiltják, akár szabályozzák, a látható, közbiztonságot és közrendet zavaró prostitúció kicsúszik a közszélelés szférájából és a kontrollálhatatlanabb mezőbe kerül. Következmenyeként új ellenőrzési és szabályozási szisztémát igényel.

Prostitúciós modellek

A különféle államok prostitúciós politikájának gyakorlatában igen kevés teljesen azonos vonás fedezhető fel. A közös pont, hogy mindenhol a világon szigorúan büntetik a fiatakorúak (16–21 év határok között) részvételét és bevonását e tevékenységbe, valamint a prostitúcióra kényszerítést. Ezzel ki is merült a felsorolás.

A szabályozások azonban még ma is a prohibicionista, abolicionista és reglementációs rendszerben mozognak, helyi változatokkal, de az alapvonások világosan kirajzolódnak:

1. A zero tolerancia (prohibicionizmus), azaz a prostitúció minden vonatkozásának büntetés alá vonása az államok 40%-ának preferált szabályozási módja⁷. Ezek között az országok között nemcsak a harmadik világ „ortodoxnak” tartott államai vannak és nem is csupán az Egyesült Államok, Kína és India, de Horvátország, Szlovénia, Málta, Litvánia, Románia és Albánia is, ami nem kevesebb mint a Föld népességének 60%-a.

2. A másik végletnek számító szabályozási módszer a teljes megengedés, sőt legalizálás, azaz nemcsak dekriminalizálják, de munkaként, regisztrált foglalkozásként tartják számon a prostitúciót. Engedélyezett a bordélyok üzemeltetése, és az ún. „harmadik fél” prostitúcióból élése is legális vállalkozásként engedélyezhető. Ez a modell nem sok országban működik és a munkaként való elismerés sem jelent szabályozás nélküliséget. Hollandia, Dánia, Németország, Új-Zéland, de Ausztrália és az USA néhány állama ezt a módszert alkalmazza, igen szigorúan megszabott és ellenőrzött feltételek mellett⁸.

3. Az államok döntő többségében a prostitúció ugyan legálisnak elismert, dekriminalizált, de bordély létesítésére nincs lehetőség és a munkaként való szabályozás sem teljes. Ezekben az országokban a harmadik fél prostitúcióból élése büntetés alá esik. Ez a reglementációs forma az országok közel 50%-ában, azaz a népesség 27%-ának körében működik. Ehhez a csoporthoz tartozik Magyarország is.

4. Nem lenne teljes a felsorolás, a különleges szabályozások említése nélkül. Annál is inkább, mert az ún. svéd modell a leghatásosabb szabályozási megoldásként propagált⁹. Svédországban, Norvégiában, és Izlandon a prostitúció minden szegmensében jogilag tiltott, ám a szex eladását nem bünteti a törvény, a vásárlást, azaz a

klienseket igen. Ezt a megoldást nevezi a szakirodalom neo-abolicionista modellnek¹⁰. Japánban különösen értelmezik a prostitúciót, minden formában tiltott, ám a pénzért vásárolt szexuális szolgáltatás, amely nem jár vaginális behatolással (koituszal), nem büntetendő¹¹. Banglades, ahol a bordélyok működése és a harmadik fél működése engedélyezett, ott a 18 év feletti nők lehetnek prostituáltak, ám a férfiak nem.

Ideológiák

A prostitúció jelenségének kétféle megítélése és társadalmi szintű szabályozása mögött ma két jellemző politikai magatartás, de háromféle ideológia áll. Olyan elvek találkozásának lehetünk tanúi, amelyek más kérdésekben élesen szemben állnak egymással. A radikális feminista ideológia és a vallási konzervatív filozófia szövetséges ebben a vitában és szemben áll a liberális feminista-pragmatista világlátással. A felsorolhatatlan számú politikai vitairatok és tudományos vagy inkább annak látszó írárok¹² tömege azonban alig néhány tényekkel alátámasztott érveléssel dolgozik.

Összefoglalva a radikális feminista, kriminalizálást támogató elveket, és szembeesítve ezeket a prostitúció legalizálása, munkaként való elismerése vagy dekriminálizálása melletti ellenérvekkel, az alábbi summázatot kaphatjuk¹³.

1. A radikális feminista álláspont szerint a prostitúció támadás az egyén testi intimitása ellen, mert a szex csak és kizárólag szerelemről, kölcsönös vágyról, együttes kielégülésről szólhat.

Az ellenérv szerint ezzel minden házasságon kívüli, rövid távú vagy romantikus érzelmeket nélkülöző, alkalmi szexuális kapcsolat immorális, nem is beszélve az egyoldalú szexuális viszonyokról.

2. A prostitúció csere tárgyává teszi a szexualitást és a női testet is, ami megengedhetetlen.

Ha ez igaz, – szól az ellenérv –, akkor a házassági szerződések is immorálisak, sőt a házasság is, ha például csak az egyik fél keres. A testet sem idegeníti el az anyagi ellenszolgáltatás, hiszen a test mindig az egyénhez tartozik, mert nem a test, csak a szexuális szolgáltatás kerül eladásra. Másrészt a fenti kijelentés szerint a női szexualitás veszélyes, sőt a szex ocsmányság, ezért a férfikkal való szexuális kapcsolat degradálja, tárgyiasítja a nőt.

3. A prostitúció nem más, mint szexuális erőszak a nőkkel és gyerekekkel szemben.

Erre az a válasz, hogy két felnőtt közötti megállapodás – függetlenül az érzelmektől és vágyaktól – nem jelent erőszakot.

4. A prostitúció megakadályozza más intim, értékes, mély szerelmi kapcsolatok létrejöttét.

A liberális feminista válasz az, hogy eszerint, aki szappanoperákat néz, és bulvár műveket olvas, kevésbé erkölcsös ember, mint aki klasszikusokon nő fel. Sőt betiltva az olcsó tömegtermékek forgalmazását, nőne az igény a klasszikusok iránt.

5. A prostitúció a férfiak dominanciája a nők felett, akik kihasználják a társadalmi-gazdasági hatalmukat, és uralkodnak a nők felett, ezt a hatalmi különbséget pedig a nemek közötti egyenlőség hiánya hozza létre. A prostituáltaknak nincs teljes személyes szabadsága, mert mások által ellenőrzött, kihasznált, így csak áldozat lehet.

A patriarchális rend valóban létezik, de annak megszüntetése a nők gazdasági helyzetének javításával érhető el – szól a replika. Az ellenérv szerint számos foglalkozás van, amelyben a személy autonómiája sokkal korlátozottabb, nem is szólva a munkanélküliekről.

6. A prostitúció egészségi kockázat és erőszak kockázat is.

Az ellentábor szerint számtalan példa bizonyíthatja, ahol legális a prostitúció, ott kevesebb a HIV/AIDS fertőzés (pl. Nevada). Nem szólva a különféle veszélyes foglalkozásokról és sportokról (például a bokszt, motorversenyzést stb.), amelyek sokkal veszélyesebbek az egészségre, mint a prostitúció.

7. A prostitúció kényszer és rabszolgaság, a nőnek nincs választása, mindenképpen kényszer, az önkéntesség látszólagos, mögötte mindig ott található a férfiuralom következménye, akár konkrét, akár áttételes (gazdasági) formában.

A válasz erre, hogy a gazdasági kényszer nem kizárólagos, választási lehetőség mindig van és a szegénység nem kényszeríti a többséget prostitúcióra.

8. A radikális feminizmus szerint a prostitúció munkaként való elismerése növeli a keresletet, az illegális prostitúciót, támogatja a szexipar profitszerzését, az államot az adók révén „stricivé” teszi. A bordélyok a szervezett bűnözés melegágyai, bűnözőket (stricik, futatók stb.) legalizálnak, nem javítják a prostituáltak helyzetét, megnehezítik a prostitúcióból való kilépést és növelik a gyerekprostitúciót is.

A pragmatista vélemény szerint a megoldás nem a prostitúció kriminalizálása, hanem az emberkereskedelem, a kényszerítés, a kínzás, a zsarolás és a szervezett bűnözés jogi szabályozása, idegenrendészeti politika, nemzetközi együttműködés és az áldozatvédelem újragondolása lehet. Az ellenérv konkrét példákat hoznak fel cáfolatul, Hollandia, Új-Zéland, vagy Ausztrália, Németország esetét.

A további érvek és ellenérvök üres sorolása helyett nézzük a mai szabályozások e két jellemző elképzelésének valóságos működését.

II. Büntetni a klienset vagy munkának tekinteni a prostitúciót

Az „elnyomás paradigma”¹⁴ gyakorlati megvalósítását néhány skandináv állam szabályozásán keresztül tanulmányozhatjuk, míg a legalizálás, a munkává „nemzés” bemutatására Németország és Hollandia lehet jó példa.

„A prostitúció erőszak a nők ellen”. A svéd modell¹⁵

1999-ig az északi államok prostitúciós szabályozása alig tért el egymástól, a szexuális szolgáltatás adásvétele jogilag nem szankcionált, míg a kerítés, kitartás, azaz az élősdí jellegű cselekmények igen. Dánia és Svédország útjai még ebben az évben elváltak, az előbbi a prostitúció legalizálása mellett döntött, a svédek a vásárló kriminalizálása mellett. 2006-ban a finn parlament elfogadta a kliensek büntetését, ha az emberkereskedelem során történik, majd 2009-től Norvégia a svéd mintára rendezte a prostitúció kérdését, és ugyanezen évben Izland is ezt a megoldást választotta.

A névadó svéd modell több törvény, rendelkezés, intézkedés együttese alkotja¹⁶.

Prostitúcióval kapcsolatos svéd szabályozás¹⁷

1. Az 1999. évi svéd prostitúciós törvény, a szexuális szolgáltatások vételének tilalmáról (Kvinnofrid, azaz „béke és tisztaság a nőkért”), amely büntetni rendeli az alkalmi szexuális szolgáltatás vásárlását és annak kísérletét, de nem bünteti ugyanezen szolgáltatás felkínálását, eladását. Az ellenszolgáltatás nem feltétlenül pénz jelent, lehet alkohol, drog, étel, ékszer, más értékesebb ajándék. *„Az a személy, aki alkalmi szexuális kapcsolatot létesít fizetség ellenében, büntetendő – hacsak a cselekmény nem büntetendő a Svéd Büntető törvénykönyv alapján – szexuális szolgáltatások vétel miatt. A büntetés pénzbírság vagy hat hónapot meg nem haladó szabadságvesztés. A szexuális szolgáltatások vételének kísérlete a Svéd Btk. 23. fejezete szerint büntetendő.”* (SFS, 1998, 408, 6. fejezet, 11. rész). 2005. április 1-jétől a törvény kiegészült: *„Mindaz, ami az első bekezdésben áll, alkalmazandó, ha valaki fizetséget ígér vagy fizet valaki másnak.”* A törvény meghatározza a büntetés minimumát, ami 50 nap elzárás vagy ennek megfelelő pénzbüntetés (az elkövető jövedelmét alapul véve), amennyiben az elkövető többször is elköveti a tettet, 150 napig terjedhet a büntetése.
2. A kerítéssel kapcsolatos törvény (Svéd Btk. 6. fejj., 12. paragrafus) tiltja a strichelést és a kerítést, 4 év szabadságvesztéssel fenyeget, de ha súlyosabb az eset (szervezetten, erőszakkal kényszerítve, nagy anyagi haszonnal járóan történik), akkor akár 8 évig is kiterjedhet.
3. Számos törvény akadályozza meg, hogy prostitúció céljára lakást, szobát lehessen használni, bordélyt lehessen üzemeltetni. (A Svéd Btk. 6. fejezete 12/2. paragrafusa, a Föld törvény (1970/12. fejezet 42/1.9 par. és a Közös birtoklás törvény 1991/7. fejezet, 18/8. par.) A tulajdonos vagy a bérelő kötelezően megszünteti a kapcsolatot, ha az ingatlant prostitúciós célra használják. A törvény ezzel azonban megakadályozza, hogy a prostituáltak közösen béreljenek helyiséget.
4. Két törvény is szabályozza a fiatalkorúak prostitúciós tevékenységét. A Fiatalkorúak megrontása

törvény szerint (1984) 18 év alatti személyt ígérettel vagy akár közös megegyezéssel bevonni a prostitúció eladásába tilos, és vele ilyen kapcsolatot létesíteni, függetlenül beleegyezésétől, 2 év szabadságvesztés terhe mellett büntetendő. 15 év alatti személlyel történő szexuális kapcsolat minden módozatában büntetendő.

5. Az Ifjúságvédelmi törvény (1990) szerint gondozásba vehető az a 18 év alatti fiatal, aki kockáztatja egészségét és fejlődését veszélyes drog, kriminális tevékenység vagy 21 éves koráig „társadalmilag destruktív magatartás” következtében. Így nem dolgozhat szexklubokban, és prostituált sem lehet.
6. Közrendészeti törvény (1993, 2. fejezete, 14. par.) szabályozza a pornográfiát, a „valós szexuális cselekmények” bemutatása tilos a színpadon (kivéve a művészi, színházi előadásokat). A sztriptíz engedélyezett a szexklubokban, de a fellépők érintése tilos és alkoholt sem szolgálhatnak fel.
7. Törvények szabályozzák a szexuális célzatú emberkereskedelmet. A Palermói Jegyzőkönyv motiválta a 2002-ben hozott törvényt, amely 2-től 10 évig terjedő szabadságvesztést adhat annak, aki kényszerrel, fenyegetéssel, hamis ígérettel határon túlról toboroz, szállít, közvetít, rejteget, fogad és prostitúcióra kényszerít személyeket. Ha a személy 18 év alatti, bizonyító eljárásra sincs szükség. A törvényt 2004-ben bővítették a szerverkereskedelem, a kényszermunka áldozatainak védelmével, valamint az országon belüli hasonló célzatú tevékenység büntetésével. A 2005-ben hozott Idegenrendészeti törvény szabályozza többek között az országban tartózkodás körülményeit, és akik bűncselekményt követtek el vagy nem viselkedtek a „megfelelő” módon, ezalatt a prostitúció is értendő, megtagadhatják a tartózkodási engedélyt.
8. Mindezek mellett a svéd adótörvények is kihatással vannak a prostitúciós tevékenységre. Minden bevétel adóköteles, de a prostitúció vagy a szexmunka vállalkozásként nem regisztrálható (ezt az ún. kerítés elleni törvény nem engedélyezi), így vagy álvállalkozásként, de leginkább fekete, illegális munkaként működhet. A hatóság azonban vagyoni vizsgálatok esetén visszamenőleg befizetheti az elmaradt adót is.
9. A svéd szabályozás a prostitúciós tevékenység szociális intézkedésekkel történő csökkentését irányozta elő. Így a szociális és az egészségügyi rendelkezések döntöek ebből a szempontból. Csak-hogy a 2001-es Szociális munka és a szociális szolgálatok törvénye, valamint az 1982-es Egészségügyi és orvosi törvény sem tartalmaz speciálisan a prostituáltakra vonatkozó rendelkezéseket. Ugyanakkor az önkormányzatok saját rendelkezési jogkörük alapján, különböző megfontolásból szabályozták a prostitúciót (Stockholm a prostitu-

áltaknak terápiás segítséget nyújt, míg Malmöben az ártalomcsökkentés a fő szempont.)

10. A Nemzeti Akció Terv a prostitúció és a szexuális célzatú emberkereskedelem ellen született, amely 2008–2011 közötti időre vonatkozott és 213 millió svéd koronát irányzott elő a megvalósításra. Célja a megelőzés, a kockázatsökkentés, ezért az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságára és a nemzetközi kooperációra helyezi a hangsúlyt.

Nem véletlen, hogy az alaptörvény már javaslat formájában sem nyerte el a jogászok tetszését. A logikája önmagában is problematikus, miután nem kívánatosnak tartja magát a prostitúció intézményét, ugyanakkor nem tiltja a prostituálttal való szexuális kapcsolatot, csak abban az esetben, ha mindezt ellenszolgáltatás kíséri, mindkét felet érdekeltté teszi a törvényszegésben.

Nem kevésbé érthetetlen, hogy miért nevezik „szexuális erőszaknak” a prostituálttal való kapcsolatot, amikor a törvény szövegében kifejezetten üzleti (szexuális eladás-vásárlás) fogalmakat használják, és sem a tényállás, sem a büntetési tételek nem a szexuális erőszak jogi helyén jelennek meg¹⁸.

Néhány a vitatott jogi szempontú megállapítások közül¹⁹:

1. Mit kell érteni az „alkalmi” szexuális kapcsolat alatt? Mi van, ha a kliens és a prostituált között állandó és hosszan tartó a kapcsolat?²⁰

2. Mi történik, ha a szexuális szolgáltatást harmadik fél, sőt jogi személy fizeti? Ennek a hiányosságnak a kiküszöbölésére 2001-ben kiegészült a törvény, amely ez esetben is közvetlenül a klienset bünteti²¹.

3. Van-e büntetés, ha az aktus megtörténik, de a fizetés nem, vagy éppen fordítva?

4. Mit jelent a fizetség? Bár a törvény magyarázatában említi, hogy a drog, alkohol vagy nemes szörme is ellenszolgáltatásnak számít, de hogyan kell értelmezni a drága étterem drága vacsoráját, vagy az ajándék ékszer?²²

5. Mit jelent a szexuális kapcsolat? A közvetlen genitális érintkezés vagy minden más, szexuális kielégítést szolgáló egyéb technika is?

6. Nem bizonyult egyszerűnek az elkövetés bizonyítása sem. A svéd törvények igen szigorú feltételekhez kötik a bűncselekmény törvényben előírt bizonyítását²². A rendőrségtől megköveteli a fizikai szexuális érintkezés egyértelmű megtörténését rögzítését, valamint a fizetés végbementét is. A kísérlet tényének regisztrálása is körülményes, szükséges hozzá a prostituált tanúvallomása vagy a kliens „in flagranti” tettenérése.

A törvény hatékonyságának értelmezése sem probléma, sőt ideológia-politika mentes. 2010. július 2-án nyilvánosságra hozták a svéd kormány hivatalos értékelését a prostitúciós törvény tíz évéről, az ún. Skarhed-jelentést²³.

A szöveg leginkább politikai beszámoló, ünnepi igazolás, egy pénzt és fáradságot nem kímélő törvény sikeréről. Az értékelésben a törvény létrejöttében szerepet játszó három szempont ismerhető fel, úgymint a radi-

kális feminizmus skandináv határokat átlépő erejébe vetett hit, az idegenektől való félelem és a liberalizmus iránti idegenség²⁴. A tényanyagot másodlagos források adják, korábbi vizsgálatok írott anyagai, rendőrségi jelentések, a prostituáltakkal foglalkozó szervezetek beszámolói, a bűnmegelőzés felmérései, közvélemény-kutatások, valamint a segítő szervezetekkel kapcsolatba került 14 prostituált válaszai és különféle internetes megkérdezések. A jelentés nem állítja, hogy képes határozott választ adni a prostitúció csökkenésének vagy növekedésének dilemmájára. Mindezek ellenére igen határozottan érvel a törvény eredményessége és hatékonysága mellett.

A számszerűsítések becsléseken alapulnak, a prostituáltak számát 1993-ban országosan 2500–3000 főben állapították meg, ehhez képes 2009-re ez a létszám a felére csökkent.

Az értékelés nem hozott változást a kliens büntetésének módszerét támogatók és ellenzők táborában. A médiában éljenzők és ellenzők egyaránt megszólaltak, általában ugyanaz az ideológiai és szakmai kör, mint korábban²⁵.

A tanulságot maga a jelentés mondta ki, amikor megállapítja, hogy akik kiszabadultak a prostitúcióból azok pozitívan nyilatkoznak, akik viszont hasznot húzhatnak belőle, negatívan értékelik a törvény hatását²⁶.

Számtalan tényezővel magyarázható, miért változott a korábban engedékenyebbnek látszó svéd prostitúciós politika 1988 óta korlátozóvá. A kulturális, etnikai homogenitás, az egységes, igaz nem túl intenzíven gyakorolt vallás egyszerűbbé tette az egalitárius társadalom létét. Szinte minden korban megfigyelhető, hogy virágzó, fellendülőben lévő gazdaság idején a politikai filozófia a liberális, megengedő, toleráns irányban működik. Nehéz időkben, regresszió, válságperiódusokban konzervatív, megszorító megoldásokat alkalmaznak. Az északi államok történeti fejlődése ráadásul a kapitalista szisztémából és a szocialista verzió jó oldalaiából gyúrta össze a maga paternalista, fegyelmezett, józan²⁷ és racionalitásra épülő modern jóléti minta államát.

Kérdés azonban, hogy követhető-e és követendő-e a svéd modell más országok számára is. Az már biztos, hogy néhány szomszédos – a norvég, az izlandi társadalom²⁸ – számára igen, de más történeti-társadalmi rokonságban álló szomszédok, így a finnek, dánok számára nem volt vonzó.

Mi lehet a sikeres átvétel kulcsa? A skandináv példák szerint először is jólét, azaz a család, az állam és a piac együttműködése²⁹, másodsorban az erős nőbarát politika, lehetőleg radikális feminista állami ideológiával, és a gondoskodó-védő állam, amelyet legalább fele-fele arányban nők irányítanak.

Tagadhatatlan, hogy a világ számos helyén, ahol elég erős és hangos radikális feminista csoport működik, az ideológiai szolidaritás miatt a svéd modell (vonatkozzon az prostitúcióra, gyerekjogokra, drogra, pornográfiára) átvételét sürgetik, ez ideig sikertelenül³⁰. Azokban az

államokban, ahol a prostituáltak száma magas, úgy tűnik, nem a svéd modellt választja a politika.

„Olyan munka, mint a többi”? A német és a holland szabályozás tanulságai

Németország

A jelenleg érvényben lévő német prostitúciós törvény életbelépése előtt, 2002. január 1-jéig, Németországban nem volt speciális törvény a prostitúcióval kapcsolatosan. A tevékenység számos megszorítással, különféle jogi szabályok keretei között ugyan, de dekriminalizáltak számított. Sem a prostitúció, sem az ehhez kapcsolódó üzleti tevékenység nem volt tilos. A prostituáltakkal való „szerződéseknek” azonban sem jogi védelme, sem következménye nem lehetett. Büntették a harmadik fél profitszerzését és a szervezett formában zajló prostitúciót. Bordély fenntartása ugyan nem esett büntetés alá, de a prostitúció céljára felajánlott vagy üzemeltetett szálláshely, amely közvetítő útján történt, tilos volt, ahogy a kerítés és a kitartás is. A prostituáltak nem hirdethették szolgáltatásaikat és csak a helyi önkormányzatok által kijelölt térben mozoghattak. A prostitúciós tevékenységet a rendőrség állandó ellenőrzése alatt tartotta. A prostitúció bármennyire is dekriminalizáltak látszott, a német törvénykezés szövegében ezek a magatartási formák immorális, antiszociális jelzőkkel megnevezve szerepeltek, és ezzel a prostitúció és természetesen a prostituáltak stigmatizáltságát és jogi mellőzöttségét jelentette.

A hatályos prostitúciós törvény (Prostitutionsgesetz)³¹ szerint a törvényhozó elsődleges és legfontosabb célkitűzése a prostituáltak megbélyegzésének megszüntetése, első lépésként az „immorális jelző” (Sittenwidrigkeit) eltávolítása a jogi szövegekből. A cél a prostitúcióhoz kapcsolódó tartalom immorális és ezzel szinonim megjelöléseinek kiiktatása a német jogszabályok valamennyi területéről³².

A törvény további fő szempontjai³³:

- A prostituáltak társadalmi helyzetének javítása, a diszkrimináció megakadályozása.
- A prostituáltak munkakörülményeinek javítása, a prostitúciót körülvevő kriminális tevékenységek (szervezett bűnözés) leválasztása.
- Megkönnyíteni a prostitúcióból való kilépést.

A törvény leglényegesebb, központi eleme a prostituált jogi státusának biztosítása. Hangsúlyozottan nem a kliensek, bordélytulajdonosok vagy mások érdekeinek érvényesítése a célja. A törvény rögzíti, hogy a kliens és a szexmunkás között szerződés van, amely jogilag érvényesíthető, a szolgáltatásért fizetség jár, amelynek megtagadása jogilag orvosolható³⁴. A nem teljesített szolgáltatásért azonban fizetség nem kérhető vagy azt vissza kell juttatni. Ugyanakkor csak a prostituáltaknak van joga a kliensét fizetés elmulasztásáért perelni, harmadik félnek erre nem ad lehetőséget a törvény. A szerződés a prostituált és a bordélytulajdonos vagy üzemel-

tető között munkajogi kapcsolatot jelent. A prostituált munkavállaló, annak minden munkajogi következményével együtt, adózási kötelezettséggel, egészségügyi biztosítás, nyugdíj, munkanélküli-segély stb. jár számára. Az alkalmazók jogait és kötelezettségeit is részletesen megszabja törvény. A szexmunkás visszautasíthatja az akarata ellenére megkívánt munkavégzést is. A törvény a prostituált számára biztosítja az önálló vállalkozás lehetőségét. A magyarázó részben kifejti a törvényhozó, hogy a kliensek kiválasztásában és a szolgáltatás formájában és tartalmában a prostituált teljes autonómiát élvez³⁵.

A hatásvizsgálatok³⁶ szerint a legtöbb gond az alkalmazotti munkaviszony konkrét megvalósítása körül jelentkezik. Már a szerződések tartalmának megjelölése is nehézségbe ütközik. A prostituáltak ugyanis szeretnék megtartani anonimitásukat, és ezért foglalkozásukat és a munkahelyet nem kívánják megnevezni. A munkavégzés formájában is speciális, kifejezetten a kliensek igényeihez igazodik, ami többnyire nem egyezik az előírt munkaszabályokkal³⁷, következésképpen a munkaidő és a munkakörülmények megállapítása sem szokványos.

Morognak a bordélytulajdonosok, a munkáltatók, akik szerint az üzleti kockázat az övék, ugyanakkor nem szólhatnak bele a kliens és a nők közötti viszony feltételeibe.

A különféle szociális kedvezményekkel kapcsolatosan is számos kérdés merült fel. A felmérések szerint a prostituáltak nagy többsége rendelkezik egészségügyi biztosítással³⁸. Szemben az átlag népességgel, ők főként magán-biztosítótársaságoknál kötnek szerződést, ahol a magas kockázatú foglalkozások kedvezőbb elbírálás alá esnek. Viszonylag alacsony a teljes munkaidejű prostituáltak körében a nyugdíj-előtakarékossági hajlandóság, ugyanakkor a részmunkában dolgozók körében igen magas. A prostituáltak többsége ugyanis úgy gondolkozik, hogy ez a tevékenység csak időszakos az életében és ezért nem foglalkoztatja őket a nyugdíj kérdése. Hasonlóan komoly gondot okoz a prostituáltak adózása is³⁹ és az önálló vállalkozási formák beillesztése a jog rendszerébe.

Mindent összevetve, a különböző hatásvizsgálatok és a szexmunkások is a törvény célkitűzéseit pozitívnak ítélik⁴⁰. Az viszont teljességgel nyilvánvalóvá vált, hogy minden írott erőfeszítés ellenére a prostitúció nem lehet „olyan munka, mint a többi”. A legalizálás korántsem jelenti a morális megítélés alapvető változását. A diszkrimináció, a stigmatizálás alig változott, amely alapvetően kijelöli a törvény megvalósításának határait. A szakértők és a kormányzati szervek egyöntetűen rámutatnak⁴¹, hogy a törvény hatékonyságának növeléséért, a prostitúció munkaszerű működtetéséért több jogszabály harmonizálására van szükség, mint pl. a kereskedelmi, a települési és az étterem engedélyezési törvények összhangjának megteremtése. Hasonlóképpen egyetértés van abban, hogy a munkakörülmények, a helyi, tartományi és települési szabályozások össze-

hangolása komoly kívánnivalót hagy maga után. Nehezen sikerül a prostitúció korábbi rendezetlen viszonyait jogilag szabályozott formába önteni. Nyilvánvalóan a tevékenység speciális jellege miatt, amelynek kezeléséhez korábbi jogi tapasztalat nem áll rendelkezésre. Egyértelmű a következő lépés, a prostituált különféle munkajogi, adózási helyzetének tisztázása és megfelelő átalakítása. A német törvény megjavítása érdekében a hasonló holland szabályozás tanulságait sem hagyják figyelmen kívül⁴².

Hollandia

Hollandiában a bordélyokat tiltó, 1912 óta létező rendelkezést, 2000. október 1-jétől megszüntették (holland Btk. 250 cikkelye)⁴³. A holland törvény politikai célja⁴⁴ szerint a prostitúció legális működésének jobb és hatékonyabb ellenőrzését jelölte meg. Megakadályozni az illegális és kényszerprostitúciót, védeni a kiskorúakat a szexuális kizsákmányolástól, betartatni a prostituáltak jogait, elkülöníteni a prostitúciót a szervezett bűnözéstől. Ezért szigorúbb büntetést vezettek be a fiatalok akkoral szembeni abúzusok elkövetésére (250a cikkely), az emberkereskedelem és a kényszerprostitúció eseteire. Az országos rendelkezés azonban a helyi hatóságoknak engedte át a jogi érvényesítést. A bordélyok engedélyezését, ellenőrzésüket, nyitvatartását, és egyéb munkamenetének szabályozását a helyi hatóságok jogkörébe utalta.

A törvény életbelépése után a korábban illegálisan működő bordélyok száma felére csökkent. Fogalmazhatjuk úgy is, hogy az engedélyezett bordélyok száma a korábbinak a felét jelenti⁴⁵. A jelenségnek több okot tulajdonítanak. Nem lehet tudni, hogy azért, mert nem feleltek meg az előírásoknak, vagy a helységekre előírt mennyiségi mértéket lépték túl és ezért nem engedélyezték működésüket. Ahogy az is előfordulhat, hogy az illegális intézmények tovább léteznek vagy valóban megszűntek. A holland hatásvizsgálatok (2004 és 2007)⁴⁶ a némethez hasonlóan számos problémát jeleztek. Jó néhány helyi önkormányzat betiltotta az utcai prostitúciót, és ezzel a nőket a bordélyokba vagy a nagyobb erőszak-kockázatú perifériákra kényszerítette. A holland törvény nem tud mit kezdeni az internet segítségével történő, otthon végzett prostitúciós munkával sem. Az effajta munkavégzés ellenőrizhetetlen, egyes önkormányzatok azon vitatkoznak, hogy otthoni munkának számít-e avagy sem⁴⁷. Egyértelmű, hogy sem a hatóságok, sem a rendőrség nem képes garantálni a jog által biztosított valamennyi feltétel teljesülését. Komoly gondot jelent, hogy a különféle szexvállalkozások tulajdonosai – az adóelkerülés és az illegális foglalkoztatás érdekében – nem jelentik be alkalmazottaikat, így a helyi hatóságok nem képesek ellenőrizni azokat. Az illegális prostitúció, a kényszerprostitúció így nem szűnt meg és a rendőrség nem is képes teljes egészében a folyamatot ellenőrizni. Különösen, ha az különféle escort szolgáltatás formájában, vagy éppen magánlakásban

zajlik. A holland kormányzat a törvénnyel egyértelműen az engedélyezett bordélyok prostitúciós működését kívánta rendezni, így az illegális területen a munkaviszonyok, a kényszerítés és kizsákmányolás, különösen az illegális bevándorlókkal szemben változatlan maradt⁴⁸. A törvény bírálói egyértelműen kimondják, hogy a dekriminalizálás itt sem jelenti automatikusan a szexmunkások megbélyegzésének eltűnését⁴⁹. Az egyes kritikusok azt is kiemelik, hogy a holland szabályozás nem is fogta át a prostitúció egészét, hanem annak csak egy szeletét próbálta meg a jog és a rend konzervatív szemléletével kezelni és korántsem a liberális autonómia felé tendált.⁵⁰ Ugyanakkor számos bírálat mellett a szexmunkások véleménye szerint a törvény nagyobb védelmet nyújt a kerítőkkal és stricikkel szemben és nem elhanyagolhatóan csökkentette a korrupciót⁵¹. Jó néhány önkormányzat például lakás- vagy szobabérleti lehetőségekkel nyújt segítséget az önálló vállalkozások kiépítéséhez. Az ún. BIBOB törvény⁵² a bordélytulajdonosok ingatlanügyleteit szabályozza, a jogszabály a tulajdonosoknak a szervezett bűnözéssel való kapcsolatát kívánta megakadályozni.

A holland prostitúció elismert szakértője szerint⁵³ a törvény jó, de számos innovációra van szükség. Mind ez azonban nem jelenti a kérdés maradéktalan megoldását, a prostituáltak megítélése itt is stigmatizált, diszkriminatív maradt.

III. Moralitás vagy realitás?

Látható, hogy a svéd szabályozás kimondott célja a prostitúció jövőben elérni vágyott megszüntetése, amely a vízió szerint először országon belül valósulhat meg, majd e módszer nemzetközi terjesztésével elérhetővé válik a világ prostitúciómentesítése. Az indoklás a prostitúció morális elítélése, amely megalázó, női testet tárgyiasító, a szexualitást emberi érzelmektől megfosztó erőszakos akció. A nők férfiak általi kizsákmányolása, a férfihatalom kényszerítő szorítása miatt jön létre. A szexuális vágyain uralkodni nem képes férfi erőszakot követel el ártatlan nőknél és gyerekeken. Mindennek alapvető oka a nemek közötti egyenlőség hiánya, ami szociális, hatalmi egyenlőtlenséget, a nők kiszolgáltatottságát eredményezi.

Mondják ezt egy olyan országban, amely magát jóléti államnak tartja, ahol a nemek közötti hatalmi és gazdasági különbség a legkisebb, ahol a prostitúció alig észlelhető, és a férfiak régi szokás szerint a szomszédos országokat látogatják e célból.

A törvények és a különféle intézkedések azonban korántsem ezt a naiv, idealista képet mutatják. A jövőnek dolgozó látványos és könnyes morális mögött a valódi célokat is felvillantják. Az igencsak józan, puritán és gyakorlatias meglátás, hogy a prostitúció szociális kérdés, a szegénységhez, a társadalmi különbségekhez több köze van, mint a nemek közötti „síralmas” állapotokhoz, tükröződik is a törvényekben. Leginkább azonban a jóléti életszínvonal fenntartásának érdeke, az idegenek

távoltartása, akik szegénységet, idegen morált, éhes szájakat, sőt bűnözést jelenthetnek. Természetes, hogy nem szimpatizálnak a szabados „liberális” felfogással. Csakhogy nem könnyű összeegyeztetni a hüvös számítást (gazdasági jólét, saját kultúra védelme) a hófehér, bűnözésmentes jövőképpel, a védtelenek pártfogásával, a szabadság, demokrácia, emberi jogok erkölcsi követelményeivel. Így aztán születik egy bűnbakképző, szexista felhangoktól sem mentes (férfiellenes), önigazoló (a törvény hatékonyságát megkérdőjelezhetetlennek tartó) modell, amely annyiban valóban sikeres, hogy gátat vet az idegenek tömeges bevándorlásának és ezzel együtt csökkenti a prostitúció és az emberkereskedelem radikális növekedését az országon belül. Egyszóval a „háttércél” elérésében, az idegenek és más nem kívánt elemek, liberális ideológiák távoltartásában eredményesnek bizonyul. Miközben nem veszít a toleranciát, emberiséget, egyenlőséget és nőpártiságot hangoztató ideálból. A svéd politikai irányítás vállaltan államfeminista elveket vall. A nők szerepét az individuális önállóság, az emancipáció köré rendezik, de mindezt kifejezetten állami fennhatóság és támogatás mellett. A nők házon kívüli életüket teljes foglalkoztatásban és a férfiakéval egyenlő bérért képzelik el, a kétkeresős vagy egyszülős háztartás a favorizált, ahol a gyerekek számára a közintézmények nyújtják a legfőbb nevelést és a napi ellátást. A nemek közötti egyenlőséget és a nők egyenlő esélyének megteremtését úgy gondolják megvalósíthatónak, hogy az állami támogatás váltja fel a korábbi, férfiak biztosította egykeresős rendszert. Az állam védi a nőket és a gyerekeket a férfiak ellen. Ez a gondolkodási mód nem barátságos a férfiak „extra” szexuális igényeinek társadalmi elismeréséhez, de a bevándorló nők munkaigényeinek kielégítését vagy eltérő kulturális, morális elveit és viselkedésmódját sem díjazhatja.

Tökéletesen más a helyzet a német és a holland prostitúció szabályozása esetében. Először is elválasztják a kényszert az önkéntességtől. Az utóbbi esetben a prostituált munkát végez, szolgáltatást nyújt, tehát ennek megfelelően kell bánni vele. A hivatásos prostituált emancipált, független nő, üzletasszony, aki tisztában van azzal, mit vállalt, önálló döntésre képes személy. A prostitúció pedig nem kiszolgáltatottság, nem a női test került eladásra, hanem szexuális szolgáltatás, amely megvehető, s mint ilyen, nem érinti a női integritást.

A német és a holland szabályozás a jelen realitására épít, a prostitúciót zavaró jelenségnek tartja, amely azért irritáló, mert a társadalom elfogadott rendszerén kívül reked, és láthatóan sokan élnek belőle. A megoldás kulcsát abban látják, hogy az intézményt az aktuális, jelenben működő társadalmi struktúrába kell illeszteni, a törvényeknek és intézkedéseknek ezt az elvet kell szolgálniuk. A német modell felismeri, hogy a prostitúció társadalmi szinten morálisan elítélt intézmény, ezért kísérletet tesz a megbélyegzettség csökkentésére, legalábbis a törvény szövegéből kiemeli az immoralitásra való utalást. A holland törvény a prostituáltak jogi státusát és szociális stabilitását kívánja erősíteni.

A prostitúció Németország, Hollandia történeti múltjában és a jelenben is különbözik a svédétől. A prostituáltak száma, láthatósága, a bevándorlás intenzitása és nagyságrendje, a liberális nőmozgalom ideológiája eltérő politikai hozzáállást eredményezett. Nem lehet figyelmen kívül hagyni az országok nő- és családpolitikai hagyományait és szemléletét sem. Az országok lényegesen különböző családpolitikája is elősegítette a prostitúció munkaként való szabályozását. A német koncepció másként látja a nők helyét a társadalomban⁵⁴. A klasszikus család integritását védi, a nők anyai szerepét fontosabbnak tartja az individuális vágyaknál. A kétkeresős családmódelben a nők részfoglalkozása lényeges szerepet játszik. A gyerekvédelmi és oktatási rendszer is ennek a tükre. A német gyerekeknek joguk van az óvodához, de azok délután nem működnek, az oktatási intézményekben nincs közétkeztetés, a gyerekeknek otthon kell étkeezniük, ami a nők családi jelenlétére épít. A férfi nem ellenség, hanem családfő, bár az emancipáció tagadhatatlanul a létező célok közé tartozik.

Hollandia nő- és családpolitikája különleges helyet foglal el a jóléti államok sorában, ám annál kevesebb figyelmet kapott Európában⁵⁵. Itt a legmagasabb a női foglalkoztatás aránya, de a legalacsonyabb a teljes munkaidőben dolgozó nőké és a legmagasabb a részmunkában foglalkoztatott (fiatal) férfiak száma. A nők többsége számára a családi együttlét, a gyereknevelés nagyobb boldogságot jelent, mint a több pénzzel járó teljes munkaidő vagy a karrier.⁵⁶ Látszatra „konzervatív” a filozófia, de talán sokkal modernebb, mint gondolnánk. A holland nők magukat tartják a legboldogabbnak Európában, miközben emancipáltak, önállóak, mégis a párkapcsolat, a gyerek a legfontosabb számukra. Ebben a közegben elfér a prostitúció is, miután az jobbára idegeneket, bevándorlókat érint, a társadalmi és jogi nagylelkűség igazán tiszteletre méltó.

Tanulság?

A prostitúció központi eleme a szexualitás és a tevékenység a társadalom számára elfogadható keret között tartása. Nem lényegtelen, hogy a morális ítékezés ugyan a prostitúció intézményének egészére vonatkozik, a szabályozások azonban döntően a női szexualitás korában tartására koncentrálnak.

A reguláció elképzelhető kifejezetten morális célzattal és a realitás talaján is. A svéd modell az erkölcs frazeológiáját használja, és a „posztmodern” társadalmi szerkezethez illően emberi jogokra, nemek közötti és társadalmi egyenlőségre, toleranciára, demokráciára hivatkozik. Nyilvánvalóan tudatában van mindezek jelenlegi megvalósíthatatlanságának, ám ilyennek szeretné majd a világot, így erre építi a jelent. Prostitúció nélküli paradicsom, amelynek eléréséhez az út a prostituált védelmének és szabadságának biztosításán, a férfiak szexuális szokásainak megváltoztatásán – mégpedig nemkívánatos viselkedésük büntetésével – és társadalmi elítélésük növelésén keresztül vezet. Nem

utolsósorban nélkülözhetetlen a férfiak társadalmi dominanciájának megszüntetése és a nők politikai és gazdasági hatalmi pozícióinak erősítése. Minthogy ebben az országban (és mindenütt, ahol a svéd modell törvénybe foglalt) az állami (radikális) feminizmus a mérvadó. Ebben a kontextusban tényleg nem számít, hogy jelent-e a lakosok számára napi problémát a prostitúció. Még az is lényegtelen, hogy hány prostituált van az országban, de az sem fontos, hogy a prostituáltak mit akarnak, és mit gondolnak a dologról⁵⁷. Nincs jelentősége annak sem, hogy a prostitúció megszüntetése „pillanatnyilag” illúzió-e vagy sem. Az viszont döntő, hogy a modell egy bizonyos, ki nem mondott, nagyon is reális problémát látszik csökkenteni. Az idegenek – a prostitúció potenciális fenntartóinak – távol tartását az országtól, és a prostitúcióval szembeni negatív társadalmi attitűd erősítését⁵⁸. Mellékesen a prostitúció kivonását a polgárok számára érzékelhető térből. Természetesen a nők munkaerő-piaci érdekvédelme sem elhanyagolható. Azaz, az erkölcsi álláspont szerint, legyen a prostitúció elítélendő és megszüntetendő. Majd egyszer. De már most fektessük le az alapokat.

A prostitúció rendezésének másik verziója, a német–holland minta, szöges ellentétnek tűnik a svédhez képest. Számol a realitással. Németországnak meg kell küzdenie a 400 ezer prostituált és a naponta őket látogató 1 millióra becsült kliensek jelenlétével⁵⁹. Hollandia, ahol a prostituáltak számát 25 ezerre teszik⁶⁰, mindig is sokféle kisebbséggel, de igazán egységesítő vallással soha sem rendelkezett, liberális tradíciókkal annál inkább⁶¹. A jelen valósága szerintük sem szívderítő, de mindent összevetve a szexipar létét elfogadják (kapitalizmusról van szó, azt kihasználják), nem tagadva a szolgáltatás iránti igény jogosságát, a prostitúció adott állapotából fakadó negatív jelenségek csökkentésére koncentrálnak. Úgy gondolják, hogy a leghatékonyabb megoldás a valóságos helyzet figyelembevételével érhető el. Tehát legyen „munka, olyan mint a többi”, tűnjön el a kapitalista szisztémába illesztve. Így valószínűsíthetően nemcsak rendezettebbé, ellenőrizhetőbbé válnak a mellékhatások, de mindenki (állam és résztvevők) számára nyereségesebb is lehet.

Mindez azonban nem változtat jótányit sem a prostitúció erkölcsi megítélésén. Kivehető a törvény szövegéből az immoralitás szó, de az emberek fejéből nem. Lehet, hogy a legkisebb rossz a munkaként elismerés, de a háttérben éppúgy létezik és virágzik a prostitúció illegális formában is.

A két felfogás látszólag különbözik, az egyik az eszmét tolja előtérbe, míg a másik nyíltan vállalja a pénz valóságos rendező erejét.

Paradox az, hogy amíg a svéd ideológia a jövő idealizált víziójával operál, a prostitúció erkölcsi elítélését preferálja és könnyes-bús nosztalgiával stigmatizálja az önálló döntésre képtelen, kényszerített áldozatokat, a „prostituáldott nőket”, a gondolkodás háttérben racionális, pragmatista cél rajzolódik ki. Mégpedig az idegen, zavaró bevándorlók elriasztása és az „erkölcstelen”

férfiak megregulázása, nem szólva a szabados liberalizmus ideológiáról.

Ezzel szemben a német koncepció a (negatív) erkölcsi ítélkezést kívánja kiirtani a közgondolkodásból és a törvényből is, miközben pragmatista, a jelen állapotok megoldására koncentrál. Eközben mindkét esetben a prostitúció morális megítélése az emberek gondolkodásában egyforma. A prostitúció elítélendő, a pénzért vásárolt szex erkölcstelen. A prostituált, a kliensei és mindenki, aki ebből a tevékenységből él, *deviáns*. Még a cél sem különbözik, eltüntetni a szem elől a nem kívánt jelenséget. Az egyik szavakkal, a jövőbe vetett idealizmus naív eszméjével próbálkozik a valóság takargatására, a másik marad a csúf realitás pragmatista talaján. Az eredmény ugyanaz. A valóságban mindenütt, függetlenül a szabályozásoktól és ideológiáktól, él és virul a legális és illegális prostitúció – ugyan más és más mennyiségben és intenzitásban. Miközben erkölcsi megítélése, függetlenül politikáktól, ideológiáktól és a napi észleléstől, egyértelműen negatív. Ahogy Hendrik Wagenaar, a holland szakértő mondja, a prostitúció „rezisztens a politikára”⁶².

Nem újdonság, hogy „posztmodern” korunkban a mindennap megélt valóság egyre távolodik a vágyott élettől. A „milyennek kell, milyennek szeretnénk a világot” és „milyen körülmények között élünk” kiáltó ellentmondásban van.

Vágy és realitás, eszmék és valóság, szavak és tettek között egyre nagyobb a szakadék. Az áthidalására tett kísérletek sem nyújtanak különösebb vigasztalást. A prostitúciós politikáknak ebből a szűk arzenálból kell választaniuk.

A fennmaradó hiátust különféle pótszerekkel, leggyakrabban képmutatással, erőszakos ideológiákkal, suta törvényekkel kompenzáljuk. Jó esetben.

JEGYZETEK

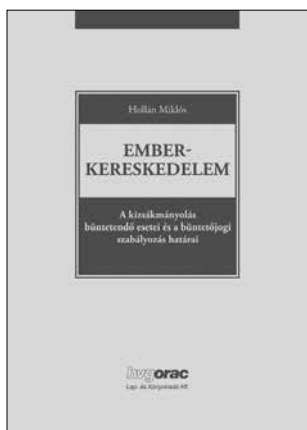
- 1 Prostitúciós modelleknek az európai jogi gyakorlat-al való kapcsolatát részletesen bemutatja Daniela Danna (2000): *The position of prostitution in EU countries: law and practice*. Nem csak a szerző hibája, hogy nem talál összefüggéseket sem, rendszert sem az egyes országok szabályozásai kapcsán. <http://www.women.it/cyberarchive/files/danna.htm>. A különféle szabályozások kombinációiról gyűjtemény található: Cheryl Oves (2011): *Twenty ones different frameworks of sex work law and still counting*. www.plri.org/.../Examples%20%20different%20jr
- 2 A szövegek magyar fordításban megtalálhatóak *Fehér L.–Forrai J.* (1999): *Prostitúció, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem*. Nőképviselési Titkárság, 222. és 274. o.; Az Egyezmény elemzéséről Léderer Pál (2006): *Gondolatok a prostitúcióról a szexturizmus ürügyén*. Budapesti Negyed, 51. sz., 3–30. o.
- 3 A szexipar és a prostitúció kapcsolatáról *R. Weitzer*

- (2000): *Sex for Sale: Prostitution, Pornography, and Sex Industry*. Routledge és F. Attwood (2006): *Sexed Up: Theorizing the Sexualization of Culture*. Sexualities, Vol. 9. 77–94. o.
- 4 Liz Kelly–Maddy Coy–Rebecca Davenport (2009): *Shifting Sands: A Comparison of Prostitution Regimes Across Nine Countries*. Home Office, London
- 5 Lásd Fehér–Forrai: i. m. 202. o.
- 6 A Palermói Jegyzőkönyvről részletesen Fehér L. (2008): *Nemzetközi emberkereskedelem*. MTA Jogtudományi Intézete Közlemények/No22 Working Paper, 57–60. o.
- 7 100 ország nyilvánartott prostitúciós politikája 2009. decemberi érvényességgel ProCon.org. <http://prostitution.procon.org/viewresource.asp?resourceID=000772>
- 8 Danna (2000): i. m.
- 9 Gunilla Ekberg (2004): *The Swedish Law that Prohibits the Purchase of Sexual Services*. Violence Against Women, Vol. 10, October, pp. 1187–1218
- 10 Fehér L. (2006): *A prostitúció szabályozásának európai modelljei*. Allam-és Jogtudomány, 4. sz. 523–542. o. Ugyanakkor Hendrik Wagenaar (2006): *Democracy and Prostitution: Deliberating the Legalization of Brothels in the Netherlands*. Administration and Society, Vol. 38, No. 2., 198–235. o., négyféle kriminálpolitikai modellt határoz meg: a kriminalizáló, a keresletet kriminalizáló, a szabályozott toleráns és a legalizáló modellt.
- 11 Mark D. West (2005): *Law in everyday Japan: sex, sumo, suicide and status*. University Chicago Press
- 12 A radikális feminista szövegeket, tényanyagukat és kutatási módszereiket komoly kritikával fogadják a tudományos kutatók, lásd Ronald Weitzer (2010): *The Mythology of Prostitution: Advocacy Research and Public Policy*. Sexuality Research and Social Policy No. 7. 15–29. o.; vagy Lara Agustín (2002): *The (crying) need for different kinds of research*. Research for Sex Work, No. 5, 30–32. o.; és Léderer Pál (2006): i. m.
- 13 A kétféle álláspontot számos szerző, számtalan keresztbe-kasul hivatkozott írással képviseli. A két tábor emblematikus képviselőinek egy-egy jellemző, és sokat idézett szövegét emelem ki: Martha Nussbaum (2000): *Sex and Social Justice*. Oxford University Press; és Ronald Weitzer (2010): i. m., akik a liberális, pragmatista felfogást képviselik. Míg Shella Jeffreys (1997): *The Idea of Prostitution*. Spinifex Press; és Janice G. Raymond (2003): *Ten reasons for not legalizing to the demand for prostitution*. In: M. Farley (ed): *Prostitution, trafficking, and traumatic stress*. Haworth, Binghamton, NY. 315–332. o.; valamint Catharine A. MacKinnon (2011): *Trafficking, Prostitution, and Inequality*. Harvard Civil Right-Civil Liberties Law Review. Vol. 46., 271–309. o., a radikális feminista ideológia alapján érvelnek. A magyar vitákról inkább ne essék szó, színvonalukról ízelítő olvasható a Prostitúció-vita az ideológiák fogságában címmel www.tusarok.org/rovatok/cikk.php?id=2269
- 14 A foglalom Ronald Weitzeré (2010): i. m. 16. o.
- 15 A svéd modelltől részletesen Tamási E. (2011): *Egy törvény exportja. A prostitúció szabályozásának svéd modellje*. Jogelméleti Szemle, 4. szám, 1–30. o.
- 16 Az összefoglalás bázisa Susanne Dodillet–Petra Östergren (2011): *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. www.chezstella.org/docs/etude-suede-2011.pdf
- 17 A svéd törvény szövege angolul: Act on prohibiting the purchase of sexual services, Swedish Code of Statutes, SFS, 1998/408. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/3926/a/25631>.
- 18 Különösen jól látszik ez a fiatalokúakkal kapcsolatos esetekben. A svéd, a finn és a norvég törvényben például a gyermekprostitúció 1 (finn) vagy 2 (svéd, norvég) év szabadságvesztéssel fenyegetett és nem a gyermekkorúakkal szemben elkövetett nemi erőszak tényállásához tartozik. Az Egyesült Királyságban ugyanakkor a kiskorúval létesített prostitúciós aktus a gyerek korától és az aktus természetétől függően 7 év és életfogytiglani szabadságvesztés is lehet, Johanna Niemi (2010): *What We Talk About When We Talk About Buying Sex*. Violence Against Women, Vol. 16. No. 2., 169. o.
- 19 Don Kulick (2003): *Sex in the New Europe. The Criminalization of Clients and Swedish Fear of Penetration*. Anthropological Theory. Vol. 3., No. 2. 199–218. o. és uő (2004): *Talk delivered Beijing Plus Ten Meetings on the Swedish model*. www.globalrights.org/trafficking
- 20 Kulick (2004): i. m. 203. o.
- 21 Ekberg (2004): i. m.
- 22 Idézi Hubbard et al. (2007): *Regulation of sex work in EU*. Gender, Place and Culture. Vol. 15, No. 2. 137–152. o. és „Az érintkezés a genitáliák érintkezése, amely a behatoló szexuális vágyát kielégíti” (Socialstyrelsen, 2001, 296. o.).
- 23 A svéd kormány 2008 nyarán hozta létre Anna Skarhed igazságügyi miniszter vezetésével azt a bizottságot, amelynek feladata volt, hogy értékelje a törvény hatását, gyakorlati működését. SOU, (2010): *The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999–2008*. Swedish Institute. www.si.se/upload/Human%20Trafficking
- 24 Uo.
- 25 A vélemények érdekes gyűjteménye olvasható a Swedish Sex Law Report: „We’re Sorry We Haven’t a Clue” (or How to Make the Channel Runnel Profitable) internetes oldalon <http://stephenpaterson.wordpress.com/2010/07/05the-swedish-sex-law-%E2%80%9898>
- 26 A legfrissebb elemzés a jelentésről és a hatékonyságról, S. Dodillet–P. Östergren (2011): *The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects*. www.chezstella.org/docs/etude-suede-2011.pdf

- 27 A józanság nemcsak képletes, látva a svéd alkoholpolitikát.
- 28 Tamási (2011): i. m.
- 29 Ezek a jóléti állam kritériumai Gösta Espig-Andersen szerint (1990): *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge Polity Press
- 30 Franciaországban, Írországban, Németországban és még a világ számos helyén olvashatunk a svéd modell bevezetésének lehetőségéről, Dworkin (2011): i. m. *Még Magyarországon is létezik internetes tállat a prostitúció nélküliség propagálásáról*.
- 31 A törvény eredeti szövege megtalálható: ProstG. www.bmfsfj.de
- 32 Anja Müller (2008): *Das Prostitutionsgesetz*. Analyse von Intention und Auswirkungen Jenaer Schriften zur Sozialwissenschaft Band 2., 19–20. o.
- 33 BMFSFJ (2007): Reglementierung von Prostitution: Ziele und Probleme – eine kritische Betrachtung des Prostitutionsgesetzes. <http://www.bmfsfj.de/RedaktionBMFSFJ/Abteilung4/pdf-Anlagen/prostitutionsgesetz-gutachten-1.property=pdf,bereich=rwb=true.pdf>
- 34 A vizsgálat időpontjáig egyetlen polgári peres ügy sem volt, amely a klienset perelte volna fizetés elmaradása miatt, amelynek legfőbb oka a szolgáltatás előre fizetése, Kavemann-Rabe (2007): i. m. 21. o.
- 35 BMFSFJ, SOFFI K (2007): Untersuchung „Auswirkungen des Prostitutionsgesetzes“. Abschlussbericht. <http://www.bmfsfj.de/doku/prostitutionsgesetz/pdf/gesamt.pdf>
- 36 Uo. és B. Kavemann–H. Rabe (2008): *Das Prostitutionsgesetz*. Budrich
- 37 2005-ben bejárta az európai médiát annak a német munkanélküli nőnek az esete, akinek a munkaközvetítő szexmunkát ajánlott fel és a visszautasítás a segély megvonását jelentette volna. Chapman, C. (2005): *If you don't take a job as prostitute, we can stop your benefits*. The Telegraph, 2005, 30 Január
- 38 BMFSFJ, SOFFI K (2007): i. m.
- 39 A prostitúcióból származó adózás komoly gondot okoz Németországban, 2 milliárd euro bevételre számítanak, ám annak töredékét képes csak beszélni az állam. A problémák okairól és a reformokról Stephanie Pflaum (2008): *Eine Untersuchung der Besteuerung des Prostitutionsgewerbes in Deutschland*. Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder). Az igyekezet odáig terjed, hogy ez évben Bonnban bevezették a fizetős utcai automatákat, egy éjszakára 6 euróért vált jegyet a prostituált.
- 40 Barbara Kavemann–Heike Rabe (2007): *The Act Regulating the Legal Situation of Prostitutes – implementation, impact, current developments*. SOFFI-K, Berlin
- 41 A törvény hatékonyságának javítása érdekében rövid, közép- és hosszú távú ütemezést készítettek a szakértők, Uo. 32–36. o.
- 42 Uo. 36–38. o.
- 43 Netherlands Ministry of Foreign Affairs (2004): Dutch Policy on Prostitution. www.mfa.n/content/pages/743/prost.pdf
- 44 Uo.
- 45 Hendrik Wagenaar (2008): *Prostitution policy is too morally charged*. EUKN. http://www.eukn.org/finland/news/2008/04/interview-hendrik-wagenaar_1023.html, 3. o.
- 46 Al Daalder (2007): Prostitution in the Netherlands since the Lifting of the Brothel Ban, Ministry of Justice. <http://english.wodc.nl/onderzoeksdatabase/1204e-engelse-vetaling-rapport-evaluatie.opheffing-bordeelverbod.aspx?cp=45&cs=6796>
- 47 Wagenaar, (2008): i. m. 2. o.
- 48 FAQ Prostitution (2004): Question and answers about the legal situation in the Netherlands. Dutch Ministry of Foreign Affairs, The Hague
- 49 Wagenaar, (2008), i. m. 3. o.
- 50 Michael Goodyear, (2009): Controlling Loose Women: International trends in the regulation of the exchange of sexual services, 11. o. <http://www.plri.org/resource/controlling-loose-women-international-trends-regulation-exchange-sexual-services>; Wagenaar (2006): i. m.
- 51 Uo., 4. o.
- 52 Wagenaar, (2008): i. m., 4. o.
- 53 Uo.
- 54 Susanne Dodilett (2006): *Prostitutionspolitik in Deutschland und Sweden*. Zum ideologischen Hintergrund von Sexarbeit und Sexkaufverbot. In: S. Grenz–M. Lücke (Hrsg.): *Verhandlungen im Zwielicht. Momente der Prostitution in Geschichte und Gegenwart*. Transcript Verl., Bielefeld, S. 95–112. o.
- 55 Birgit Pfau-Effinger (2004): *Development of Culture, Welfare States and Women's Employment in Europe*. Ashgate Publishing Ltd., 103–107. o.
- 56 Alison L. Booth–Jan C. Ours (2010): *Part-Time Jobs: What women want?* Tilburg University, Discussion paper. www.politiquessociales.net/IMG/pdf/show.pdf
- 57 A szexmunkások közben nemzetközi szervezeteket hoztak létre, tanulmányköteteket adnak ki és kemény kritikával illetnek minden, rájuk vonatkozó, ám nélkülük hozott szabályozást. Laura Agustín írja: „Nincs szükség több olyan kutatásra, amelyeket azok készítenek, akik jobban tudják, hogyan kell másoknak élni. Már a kutatás megkezdése előtt morális álláspontot jelölnek ki. Például, amikor egy kutatás úgy kezdődik: »Munkánk kiindulópontja, hogy a prostitúció erőszak a nők ellen«”. Agustín (2002): i. m. 32. o.
- 58 Hogy is gondolható, hogy elítélünk és büntetünk egy tevékenységet (a prostitúciót), de aktív művelőjét, (a prostituáltat) nem stigmatizáljuk? Az egyetlen logikus módja ennek, ha áldozattá nevezzük ki. Csak-hogy, a „döntésképtelen, magáért nem felelős, kiszolgáltatott” jelzők megbélyegzőek, és ezen nem

segít a szerencsétlen, rossz sorsú, kényszerrel befo-
lyásolt, sőt megerőszakolt pozícióba helyezés sem.
Ugyanez érvényes a kliensekre, a férfiakra is. A kli-
enst nemcsak elítéli, de bünteti is, mint minden bajok
és szörnyűségek okozóját, a minden (nem prostituált)
nő elnyomásának megtestesítőjét. A kollektív bü-
nösség és a kollektív ártatlanság elvét mely jog tá-
mogatja? Ezek után miért örvendetes, ha egy törvény,
amely elítéli a prostitúciót (és annak minden részt-
vevőjét megbélyegzi), egyre nagyobb társadalmi
támogatásra talál?

- 59 A statisztikák sokfélék, BMFSFJ, 2007. Empirische
Daten zu Prostitution in Deutschland. [http://www.
bmfsfj.de/Kategorien/actuelles.did=93316.html](http://www.bmfsfj.de/Kategorien/actuelles.did=93316.html)
- 60 Kelly et al. (2009): i. m. 35–36. o.
- 61 Pauline Vincenten (2008): *Realismus versus Idealism.
A historical institutionalist explanation of the cur-
rent prostitution policy of Sweden and the Nether-
lands*. Leiden University
- 62 Wagenaar (2008): i. m., 3. o.

EMBERKERESKEDELEM

A kizsákmányolás büntetendő esetei és a büntetőjogi
szabályozás határai

Szerző: **Dr. Hollán Miklós**

Jelen monográfia az egyes büntetőjogi tényállásokat azon nemzetközi (európai uniós) egyezmények és más európai uniós instrumentumok kontextusában ábrázolja, amelyek hatására a jogalkotó az emberkereskedelmet 1998-ban ön-
álló bűncselekményként szabályozta, illetve 2001-ben a tényállást átalakította. Kitekint azokra a külföldi (osztrák, svájci és angol) szabályozásokra, amelyek kifinomult megoldásaikkal sok esetben eligazítást nyújthatnak a hazai jogunk-
ban újdonságnak számító jogintézmény szabályozásakor. Az elemzés a bünte-
tőjogi fellépés határait kutatva minden esetben tekintettel van arra is, hogy az

emberkereskedelem tényállása nem csak alapjogot véd, hanem egyben számos alkotmányosan és nemzet-
közi jog által védett alapjogot (például önrendelkezés) korlátoz.

A monográfiát a gyakorló büntetőjogászokon kívül haszonnal forgathatják azok a rendőrök és köztisztvisel-
ők is, akik a migrációval vagy a prostitúcióval kapcsolatos hatósági ügyekben, szabálysértési eljárásokban
találkoznak emberkereskedelemre utaló körülményekkel.

Megjelenés éve: 2012

Ára: 4500 Ft

Megrendelésüket a következő címre szíveskedjenek küldeni:
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. • 1384 Budapest, Pf. 797

Telefon: 340-2304, 340-2305 • Fax: 349-7600

Könyvesbolt címe: 1137 Budapest, Radnóti Miklós utca 2. • Telefon: 445-0575

Internet: www.hvgorac.hu • E-mail: info@hvgorac.hu

